

VNÚTORNÁ VERZUS VONKAJŠIA MOTIVÁCIA. NEPRIATELIA ALEBO SPOJENCI?

MGR. MARTIN KURUC, PHD.

CENTRUM PEDAGOGICKÉHO VÝSKUMU, ÚPVAŠ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA, UK V BRATISLAVE

MOTIVÁCIA

SEBAREGULÁCIA

MOTIVÁCIA

ČO TO VLASTNE JE MOTIVÁCIA?

PREDSTAVUJE ENERGIU, SMER A VYTRVALOSŤ

EQUIFINALITU VŠETKÝCH ASPEKTOV AKTIVÁCIE A INTENCIE

AKO VYZERÁ?

PREJAVUJE SA ZAUJATOSŤOU, SÚSTREDENOSŤOU A POTREBOU OPAKOVAŤ AKTIVITU.

AKO VYZERÁ MOTIVÁCIA

AKO VYZERÁ MOTIVÁCIA

Existuje mnoho dalších věcí, které jsou zábavné.

AKÝ JE ČLOVEK?

(DIEŤA, DOSPELÝ, STAREC)

ČLOVEK MÁ PRIRODZENÚ SNAHU SA VNÚTORNE INTEGROVAŤ.

ČLOVEK JE BYTOŠŤ S PRIRODZENOU TENDENCIOU K PSYCHOLOGICKÉMU RASTU.

ČLOVEK JE OBDARENÝ PRIRODZENÝM ÚSILÍM K PRECVIČOVANIU A ROZVÍJANIU VLASTNÝCH ZÁUJMOV.

ČLOVEK PRIRODZENE VYHĽADÁVA OPTIMÁLNE VÝZVY, NOVÉ PERSPEKTÍVY A AKTÍVNE SA SNAŽÍ ZVNÚTORNIŤ A TRANSFORMOVAŤ KULTÚRNE ZVYKLOSTI SVOJHO PROSTREDIA.

ČLOVEK MÁ PRIRODZENÚ POTREBU/SKLON ROZPÍNAŤ SVOJU KAPACITU A PREJAVOVAŤ SVOJ TALENT A TAK AKTUALIZOVAŤ VLASTNÝ POTENCIÁL.

OSOBNOSŤ ČLOVEKA JE TIEŽ:

- ÚSCHOVŇU **SCHÉM**, KTORÉ SI ČLOVEK VYTVÁRA V INTERAKCII SO SVOJIM PROSTREDÍM, KTORÉ SA AKTIVUJÚ V MOMENTE KEĎ JE ČLOVEK V STRETE S PROSTREDÍM.
- **VONKAJŠIA MOTIVÁCIA** JE PRIRODZENOU SÚČASŤOU NÁŠHO PROSTREDIA A DIEŤA/ DOSPELÝ JU NEMUSÍ VNÍMAŤ AKO NIEČO NEPRIRODZENÉ.

MOTIVÁCIA JE AKO RIEKA:

VNÚTORNÁ MOTIVÁCIA: JE AKO VODA V RIEKE, KTORÁ SI PREDIERA SVOJU CESTU.

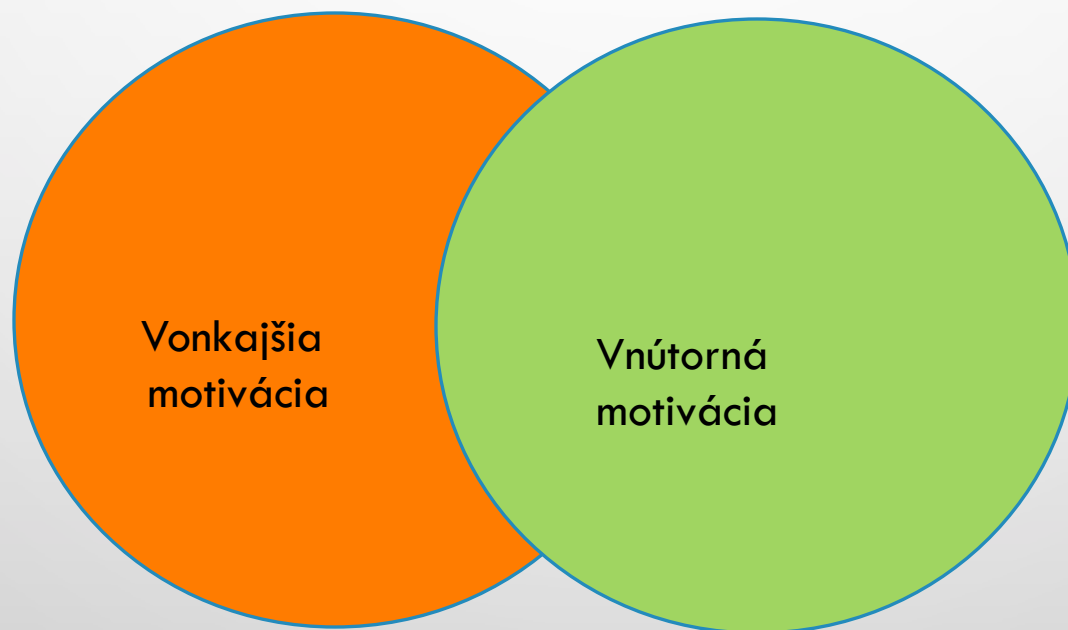
- JE INHERENTNÁ A VYCHÁDZA Z ĽUDSKEJ PRIRODZENOSTI Z JEHO VNÚTRA.

VONKAJŠIA MOTIVÁCIA: JE AKO JEJ KORYTO A BREHY.

- PREDSTAVUJE OČAKÁVANIA OD ČLOVEKA V PÍSANÉ DO SOCIÁLNYCH/KULTÚRNYCH VZORCOV(KONTEXTOV)

HISTORICKÝ OMYL

VONKAJŠIA MOTIVÁCIA A VNÚTORNÁ MOTIVÁCIA NIE SÚ PROTIPÓLY ALE SA DOPLŇAJÚ.

TRI OBLASTI:

v Teórii sebaurčenia

E.L. Deci a R.M. Ryan (Rochester University, US)

OPISUJÚ VZÁJOMNÚ INTERAKCIU MEDZI VONKAJŠOU A VNÚTORNOU MOTIVÁCIOU

1. OBLASŤ

- ČO Z PROSTREDIA VNÚTORNÚ MOTIVÁCIU ZOSILŇUJE A ČO JE OSLABUJE:

AUTONÓMIA – dieťa pracuje zaujato, samostatne a s potešením. (podpora, povzbudenie)

KONTROLA – dieťa pracuje preto aby sa vyhlo nepríjemnostiam, alebo aby získalo spoločensky tolerované príjemnosti (odmena, trest, pocity viny, pochvala).

2. OBLASŤ

- ĽUDIA AKTÍVNE PRACUJÚ NA TRANSFORMÁCII VONKAJŠÍCH REGULÁCII DO SEBAREGULÁCIE
- KAŽDÝ MÁME NEJAKÚ **VNÚTORNÚ TENDENCIU ORIENTOVAŤ SVOJE PREŽÍVANIE A SPRÁVANIE** VO VZŤAHU K PROSTREDIU.

Orient. na **Autonómiu** – ja sa môžem rozhodovať, ja nesiem zodpovednosť. Rozhodujem sa dobrovoľne nezávisle na vonkajších podmienkach, ktoré si uvedomujem, akceptujem a očakávam ich.

Orient. na **Kontrolu** – moje rozhodovanie je závislé na tom, čo sa deje okolo mňa. Nemôžem sa rozhodovať sám a je lepšie sa vyhnúť nepríjemnostiam.

NEOSOBNOŠŤ - IMPERSONALITA

- Moje prežívanie a správanie je plne závislé na prostredí a na tom, čo moje prostredie odo mňa očakáva.

ČO SA STANE AK NIE JE PRÍTOMNÝ KONTROLÓR (POLICAJT)?

3. OBLASŤ

- MÁME 3 ZÁKLADNÉ PSYCHICKÉ POTREBY:

potrebu KOMPETENCIE

potrebu AUTONÓMIE

potrebu VZŤAHOVOSTI

Potreba KOMPETENCIE

Precítená percepcia vlastnej schopnosti.

Potreba byť kompetentný vo veciach.

Človek vie, že vedieť je dobrá vec.

Potreba prežívať, že nie čo viem – dokážem.

(viem sa hojdať, viem viesť rozhovor, viem pracovať s kamerou, na PC)

„Pomôž mi aby som to zvládol sám“

(M. Montessori)

„Rád sa učím, lebo viem čo dokážem a nemám rád, keď podám výkon pod svoje schopnosti“

Potreba VZŤAHOVOSTI

Precítené vnímanie, že niekam patrím

Potrebu mať svoje miesto v skupine, komunite, spoločnosti, kultúre.

Dobre sa cítiť v živote – rád žiť

(mať dobré vzťahy, kamarátov, vedieť získavať kamarátov, lásku, vedieť hovoriť o sebe, ukázať seba samého).

Človek túži byť súčasťou vzťahov.

(R. Dreikurs)

„Som rád s ľuďmi, ktorých mám rád, vzťahy sú pre mňa najdôležitejšou hodnotou, napríklad som rád, že vás môžem počúvať“

Potreba AUTONÓMIE

Precítené vnímanie vlastného samostatného rozhodnutia.

Potreba rozhodovať sa samostatne s vnímaním možných následkov.

Prijímanie ponúkaných regulácií v súlade s vlastným prežívaním.

Moja sloboda v rozhodovaní je limitovaná, tým, či tieto moje rozhodnutia ohrozia alebo zrania druhého človeka.

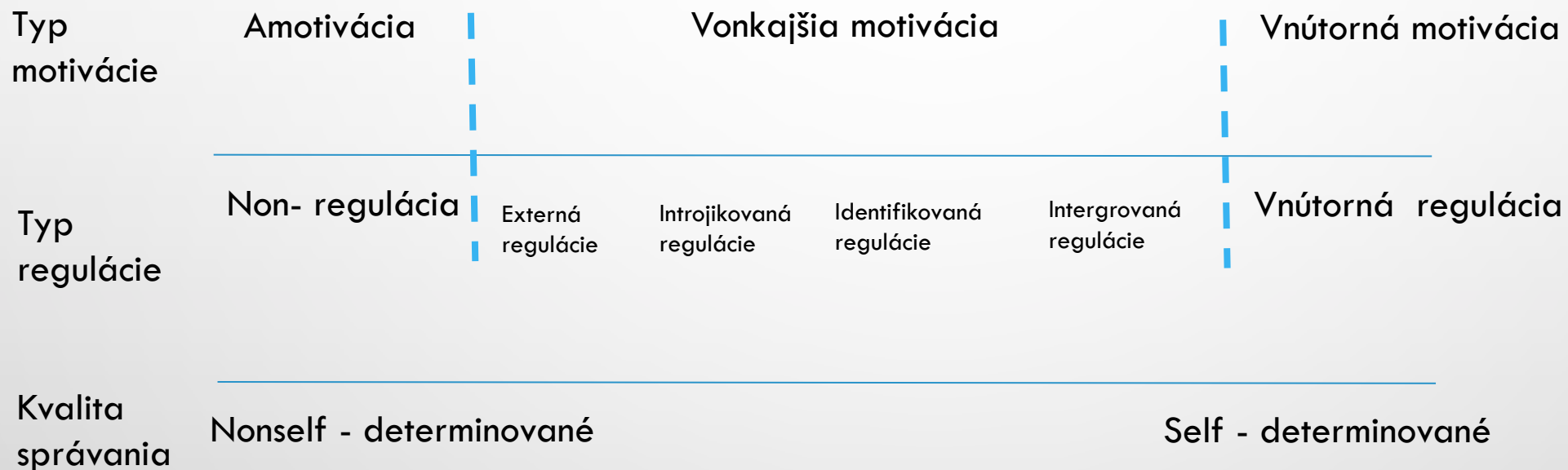
(A. S. Neill)

Sloboda nie je niečo čo máme, nič ako sloboda neexistuje. Sloboda je vlastnosť našej osobnosti, viac či menej slobodne môžeme odolávať tlaku, viac či menej slobodne si môžeme robiť čo chceme a byť sami sebou.

(E. Fromm)

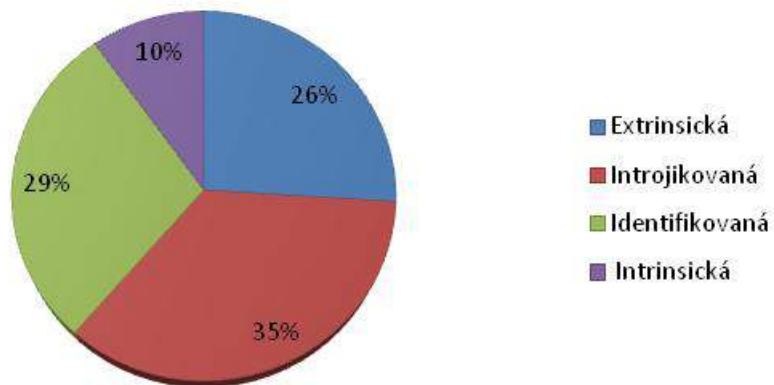
*„Viem, čo môžem a čo už nemôžem.
Nie preto že musím, ale preto, že tomu rozumiem.“*

SEBA-DETERMINAČNÉ KONTINUUM

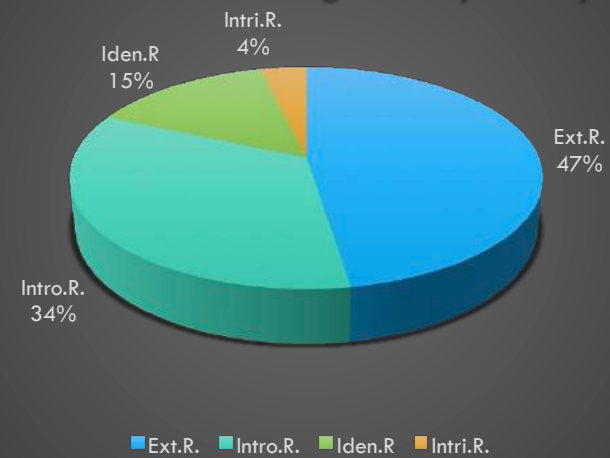
VÝSLEDKY 2009, 2016

frekvencia výskytu seberegulačného štýlu v %

Dotazník administrovaný na 4 bratislavských stredných školách (Gymnázium, Stredná priemyselná škola, Stredná odborná škola, N=443)

Frekvencia seberegulačných štýlov

Dotazník administrovaný na druhom stupni ZŠ na západnom, strednom a východnom Slovensku, N=615)

BENEFITY AUTONÓMIU PODPORUJÚCEHO PRÍSTUPU:

Edukačné benefity autonómne-motivovaných študentov,
v porovnaní s kontrolne-motivovanými študentmi

- Vyšší akademický výkon
- Výraznejšie vnímanie vlastnej kompetencie
- Pozitívnejšia emocionalita
- Vyššia seba-úcta
- Preferencia optimálnych výziev
- Potešenie z optimálnych výziev
- Výraznejšie vnímanie kontroly
- Lepšia kreativita
- Vyššia rýchlosť zapamätávania

11 PRÍČIN VYSVETĽUJÚCICH PREČO MAJÚ UČITELIA NIEKEDY SKLON KU KONTROLE ŠTUDENTOV

1. V príprave učiteľov stále prevládajú metódy založené na systéme odmien a trestov.
2. Nemajú skúsenosť s tým ako zadávať žiakom inštrukcie tak aby podporili ich autonómiu – vnútornú motiváciu.
3. Rozpoznávanie záujmu u druhých je všeobecne nie jednoduché. Je náročné koordinovať vlastné rozhodnutia s tým ako sú žiaci zaujatí/nezaujatí.

4. Učiteľ sám pracuje v kontrolujúcom prostredí, pod tlakom pracovných podmienok.

5. Je presvedčený, že ak nebude používať kontrolujúci prístup, tak žiaci, ktorí sa správajú viac uvoľnene budú ešte náročnejší.

6. Rodičia aj žiaci sa pridávajú presvedčenia, že čím výraznejší je stimul tým vyššia je motivácia.

7. Učiteľ podceňuje schopnosť žiaka motivovať seba samého.

8. Učiteľ vníma motiváciu žiaka ako fixovanú charakterovú črtu a je presvedčený, že ak je motivácia žiaka nízka je potrebné použiť kontrolujúce motivačné stratégie na prekonanie vnímaného deficitu u žiaka.

9. Spoločnosť identifikuje dospelého (učiteľa) ako mocného hráča a dieťa (žiaka) ako slabého hráča.

10. Rodičia spolu s deťmi vnímajú a hodnotia kontrolujúceho učiteľa ako výrazne kompetentnejšieho ako toho, ktorý podporuje autonómiu žiaka.

11. Učiteľ je úprimne presvedčený, že výskumník v skutočnosti nerozumie realite, a ak by použil v triede podporu autonómie, tak by v nej zavládol chaos.

STRACH NÁS ZVÄZUJE A ROBÍ NESLOBODNÝMI.

AK CHCEME MAŤ V TRIEDE DETI, KTORÉ VÁS BUDÚ
REŠPEKTOVAŤ A BUDÚ MAŤ CHUŤ UČIŤ SA, JE POTREBNÉ
OSLOBODIŤ SVOJU MYSEĽ A NEBÁŤ SA RISKOVAŤ.

PONÚKAŤ IM PLNOHODNOTNÝ, ROVNOCENNÝ VZŤAH.

ĎAKUJEM 😊

príspevok bol spracovaný vďaka finančnej podpory grantovej agentúry VEGA č. p. 1/0635/15

KURUC@FEDU.UNIBA.SK